

SZERZŐDÉSEK JOGA

Jogi alapismeretek
2024.11.05.

BME
Gazdaság- és
Társadalomtudományi Kar

Dr. Gondos Kitti
gondos.kitti@gtk.bme.hu

GONDOLATMENET

a szerződési jog anyagának feldolgozása

- Szerződési jog – általános rész I.
- Szerződési jog – általános rész II.
- Szerződési jog – különös rész: egyes szerződéstípusok

I. 1. BEVEZETÉS: A POLGÁRI JOG ÉS SZERKEZETE

kiindulópont: magánjog/polgári jog

a jogalanyok vagyoni és ezzel összefüggő nem-vagyoni, személyi viszonyainak szabályozása

■ vagyonjog

- tulajdonjog („STATIKA”): a tulajdonos – jogai
– kötelezettségei
- kötelmi jog („DINAMIKA 1”):
 - szerződés
 - kártérítés
- öröklési jog („DINAMIKA 2”):
 - törvényes
 - végintézkedésen alapuló

■ személyi jog: jogi személy: *gazdasági társaság*

- „ÁLTALÁNOS”: személy, a személyiség polgári jogi védelme
- „KÜLÖNÖS”: a szellemi alkotások joga:
 - szerzői jog
 - *iparjogvédelem*

I. 1. BEVEZETÉS: A KÖZJOG ÉS A MAGÁNJOG JELLEMZŐI, ELHATÁROLÁSA

Közjog

- Közhatalom kiépítése, fenntartása, gyakorlata
- Alá-, fölérendeltségi viszony (vertikális)
- Felettesi többletjogok jellemzik
- Kötelezettek akaratára nincsen tekintettel
- Érdekazonosság
- Közvetlen kényszer
- Szervezettség
- Kötelező, tiltó szabályozás

Magánjog

- Alanyi jogok biztosítása, gyakorlása
- **Mellérendeltségi viszony (horizontális)**
- **Felek egyenjogúsága jellemzi**
- Akaratautonómia jellemzi
- Érdekellentét
- Közvetett kényszer (bírói út)
- Eshetőlegesség, véletlenszerű szabályozás
- Jogosító szabályozás

I. 2. BEVEZETÉS: A POLGÁRI JOG ÉS SZERKEZETE

az új Polgári Törvénykönyv, 2013. évi V. tv. szerkezete

- Bevezető rendelkezések
- Az ember, mint jogalany
- A jogi személy
- Családjog
- Dologi jog
- **Kötelmi jog**
- Öröklési jog
- Záró rendelkezések

II. 1. KÖTELEM – SZERZŐDÉS

kötelem: relatív szerkezetű jogviszony – kötelezettség a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás teljesítésének követelésére (Ptk. 6:1. § (1))

- kötelezett: vagyoni értékű szolgáltatás teljesítése
- jogosult: vagyoni értékű szolgáltatás követelése

---mellérendeltségi viszony---

A kötelem irányulhat: valamely dolog adására, tevékenységre, tevékenységtől való tartózkodásra vagy más magatartásra

---diszpozitív jellegű szabályozás---

II. 2. KÖTELEM – SZERZŐDÉS

keletkezése:

- szerződés
- károkozás
- személyiségi, dologi vagy más jog megsértése
- értékpapír
- jogalap nélküli gazdagodás
- megbízás nélküli ügyvitel („Aki valamely ügyben más helyett eljár anélkül, hogy arra megbízás alapján vagy egyébként jogosult volna, az ügyet úgy köteles ellátni, amint azt annak érdeke és feltehető akarata megkívánja, akinek javára beavatkozott.”)
- utaló magatartás („A bíróság a kárnak egészben vagy részben való megtérítésére kötelezheti azt, akinek szándékos magatartása más jóhiszemű személyt alapos okkal olyan magatartásra indított, amelyből őt önhibáján kívül károsodás érte.”)
- egyoldalú jognyilatkozat, alapja: jogszabály
 - díjkitűzés
 - kötelezettségvállalás közérdekű célra
- jogszabály, hatósági/bíróági határozat
 - jogszabály: pl: ingatlan kisajátítása, kötelező jótállás
 - határozat: pl: - birtokvédelemtől hozott jegyzői határozat
 - szerződéskötési kötelezettség: bírói határozat

III. 1. A SZERZŐDÉS FOGALMA

a szerződés jogintézményének előfeltétele: az áruviszonyok léte

az **áruviszony** elemei

- elkülönültség: SZEMÉLYEK + TULAJDON
- összekapcsolódás: SZERZŐDÉS
- értékviszony

a „Mikro-makroökonómia” és az „Üzleti jog” összefüggése

III. 2. A SZERZŐDÉS FOGALMA

a szerződés fogalma:

- gazdasági tartalom
- jogi forma
- állami elismerés

gazdasági tartalom: árucseré

- **elkülönültség**
- **összekapcsolódás**
- **értékviszony**

III. 4. A SZERZŐDÉS FOGALMA

jogi forma

a szerződés – definíciószerűen –

- a felek (nem egyetlen személy)
- szabad, kölcsönös és egybehangzó (konszenzus, nem disszenzus)
- jognyilatkozata (joghatás kiváltására irányuló akaratnyilatkozata) (írásban, szóban vagy ráutaló magatartással)
- amelyből kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás követelésére

szükséglet → érdek → akarat → nyilatkozat

Kérdés

Marci papírszalvétára írta az eladni kívánt kedves kis balatonfüredi, nagyon sok milliárd forintot érő nyaralójának adásvételi szerződését.

Létrejöhet érvényesen a szerződés?

állami elismerés

az állam háromféleképpen viszonyulhat a jognyilatkozathoz/akaratnyilatkozathoz

- ellenségesen: a joghatás megtagadása
- közömbösen: elismeri, de nem segíti
(természetes kötelelem, *naturális obligáció*)
- támogatóan: elismeri és segíti:
 - kikényszeríti a teljesítést
 - kártérítéssel sújtja a szerződésszegőt

szerződés

- a társadalmi életben: gentlemen's agreement
- a jogban:
 - nemzetközi közjogi
 - családjogi
- ingyenes
- polgári jogi: ügylet, megállapodás

polgári jogi szerződés – kereskedelmi ügylet

- polgári jogi szerződés: mindennapi életben: magánszemély – magánszemély
- kereskedelmi ügylet: hivatásszerűen kereskedelemmel foglalkozók között: vállalkozó – vállalkozó

IV. 3. POLGÁRI JOG – KERESKEDELMI JOG

szabályozása: kétféle európai szerződési rendszer

- **dualista** (német-francia modell): külön törvényben a polgári jog és a kereskedelmi jog
- **monista** (magyar Ptk): a polgári törvénykönyvben a kereskedelmi jog is
 - korábbi törvény: 1959. évi IV. tv: alapmodell:
vagy az állampolgárok közötti szerződés (pl: adásvétel)
vagy a gazdasági szervezetek közötti szerződés (pl: vállalkozás)
 - az új Ptk: 2013. évi V. tv.: fenntartja a monista modellt:
egyetlen törvényben a polgári jog és a kereskedelmi jog
+ 3. típusú szerződések: a fogyasztókkal kötött szerződések: vállalkozó – magánszemély (speciális jogvédelem szükséges)

V. 1. A SZERZŐDÉSI JOG ALAPELVEI

a szerződési jog **alapelvei**

- szerződési szabadság
- jogszabály által meghatározott szerződési tartalom
- visszterhesség vélelme
- együttműködési és tájékoztatási kötelezettség

V. 1. A SZERZŐDÉSI JOG ALAPELVEI

a szerződési jog **alapelvei**

- Pacta sunt servanda (jóhiszemű végrehajtás, tartózkodás a szerződés céljának megghiúsításától)
- Clausula rebus sic stantibus (körülményekben beálló lényeges változás)

V. 2. A SZERZŐDÉSI JOG ALAPELVEI

szerződési szabadság: „A felek szabadon köthetnek szerződést, és szabadon választhatják meg a másik szerződő felet. A felek szabadon állapíthatják meg a szerződés tartalmát. A szerződéseknek a felek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó szabályaitól egyező akarattal eltérhetnek, ha e törvény az eltérést nem tiltja.”

a felek maguk szabadon döntenek a szerződési kötelem minden lényeges eleméről:
akarnak-e szerződést kötni, ha igen: kivel akarnak, illetve: milyen akarnak, 4 összetevő
tehát:

■ **akarati autonómia:** maguk döntenek, akarnak-e szerződést kötni
korlátja: a szerződéskötési kötelezettség formailag: csak jogszabály, hatósági rendelkezés, felek előzetes akarata (előszerződés)
tartalmilag: jsz: pl: versenyjogban: a domináns piaci szereplő autonómiája korlátozott:
nem zárkozhat el a szerződéskötéstől (közszolgáltatási szerződés)

■ **a partnerválasztás szabadsága:** bárki szabadon megválaszthatja, kivel szerződik
korlátja: - a felek ellenkező akarata
- jogszabály: versenyjog (erőfölénnyel való visszaélés tilalma: a szerződő partnerek közötti diszkrimináció tilalma, kartelltilalom: a versenytársak közötti szerződés tilalma)

■ **szerződési típuszabadság:** bárki szabadon dönthet, milyen szerződéstípust választ

- a Ptk. szerződéstípusai / egyéb jogszabályban nevesített szerződések
- atipikus (nevesítetlen/innominát) szerződések
- vegyes szerződések

■ **diszpozitivitás:** ha törvény nem tiltja, egyező akarattal eltérhetnek a szerződésnek – a felek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó – szabályaitól

V.3. A SZERZŐDÉSI JOG ALAPELVEI

jogszabály által meghatározott szerződési tartalom

- „Ha jogszabály a szerződés valamely tartalmi elemét kötelezően meghatározza, a szerződés a jogszabály által előírt tartalommal jön létre.”
- „Ha jogszabály a hatálybalépése előtt megkötött szerződések tartalmát megváltoztatja, és a szerződés megváltozott tartalma valamelyik fél lényeges jogi érdekét sérti, ez a fél kérheti a bíróságtól a szerződés módosítását vagy a szerződéstől elállhat.”

a visszterhesség vélelme

„A szerződéssel kikötött szolgáltatásért - ha a szerződésből vagy a körülményekből más nem következik - ellenszolgáltatás jár.”

- piaci viszonyok: érték – ellenérték, egyensúlyban NEM értékazonosság!
- visszterhesség, egyenértékűség, szinallagma
- kereskedelmi ügyeletek: ellenszolgáltatás, nyereség
- nincs ajándékozási szándék
- az érték – ellenérték feltűnő aránytalansága: a szerződés megtámadhatósági oka

V. 5. A SZERZŐDÉSI JOG ALAPELVEI

együttműködési és tájékoztatási kötelezettség

a felek kötelesek együttműködni és tájékoztatni egymást a szerződést érintő lényeges körülményekről

- a szerződéskötési tárgyalások alatt
- a szerződés megkötésénél
- A szerződés fennállása alatt
- és a szerződés megszüntetése során

„Ha a szerződés létrejön, az a fél, aki ezt a kötelezettségét megszegi, köteles a másik fél ebből származó kárát a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség általános szabályai szerint megtéríteni.”

„Ha a szerződés nem jön létre, az a fél, aki ezt a kötelezettségét a szerződéskötési tárgyalások során megszegte, köteles a másik fél ebből származó kárát a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség általános szabályai szerint megtéríteni.”

„A fél nem hivatkozhat a tájékoztatási kötelezettség megsértésére olyan jogokkal, tényekkel és adatokkal kapcsolatban, amelyeket ismert, vagy közhiteles nyilvántartásból vagy más forrásból ismernie kellett.”

„A szerződés létrejöttének elmaradásaért a feleket kártérítési kötelezettség nem terheli.”

a szerződési jogviszony

- **alanyai:** a felek
- **tárgya:** a szolgáltatás és a dolog
- **tartalma:** a jogok és a kötelezettségek

VI. 2. A SZERZŐDÉSI JOGVISZONY ELEMEI

alanyai: fogalmilag többen, természetes személyek is, szervezeti jogalanyok is = felek

- jogosult
- kötelezett

az egyes szerződéstípusokban speciális megnevezés:
(adás-vétel: eladó – vevő, vállalkozás: vállalkozó – megrendelő, bérlet: bérbeadó – bérlő)

- természetes személy: cselekvőképes (cselekvőképtelen: törvényes képviselő)
- jogi személy/jogképes szervezet: képviselő, jogügyleti képviselő: meghatalmazás

VI. 3. A SZERZŐDÉSI JOGVISZONY ELEMEI

több személy: jogosultként vagy kötelezettként

■ jogosultként

- osztható szolgáltatás esetén: minden jogosult az őt megillető részt követelheti.
- oszthatatlan szolgáltatás esetén:
 - együttesség: „Ha többen jogosultak nem osztható szolgáltatást követelni, valamennyiük kezéhez kell teljesíteni.”
 - egyetemlegesség: „Ha a követelés több jogosultat úgy illet meg, hogy mindegyik az egész szolgáltatást követelheti, de a kötelezettet egyszeri szolgáltatás terheli, a kötelezettség minden jogosulttal szemben megszűnik, ha bármelyik jogosult kielégítést kap.”

■ kötelezettként

- osztott kötelezettség: „Ha többen tartoznak egy osztható szolgáltatással – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – a jogosult minden kötelezettől a ráeső részt követelheti.”
- egyetemleges kötelezettség: „Ha többen tartoznak egy nem osztható szolgáltatással, a teljesítés bármelyik kötelezettől követelhető. Egyetemleges a kötelezettség abban az esetben is, ha többen úgy tartoznak egy osztható szolgáltatással, hogy a jogosult bármelyik kötelezettől követelheti a teljesítést. Egyetemleges kötelezettség esetén minden kötelezett az egész szolgáltatással tartozik, de ha bármelyikük teljesít, a jogosulttal szemben a teljesített rész erejéig a többiek kötelezettsége is megszűnik. A kötelezettek egymás szerződésszegéséért is felelnek.”

+ biz. szerződések eleve több pólusúak: pl: lízing: eladó: gyártó, lízingbe adó: pénzintézet, lízingbe vevő

VI. 4. A SZERZŐDÉSI JOGVISZONY ELEMEI

alanyváltozás

■ egyetemes jogutódlás

- természetes személy halála: az örökös átveszi (pénztartozás), vagy nem veszi át (vállalkozás)
- szervezet – végelszámolás/felszámolás útján való – megszűnése: a jogutód szervezet főszabály szerint átveszi

■ a jogosulti pozíció átengedése: **engedményezés**

■ a kötelezetti pozíció átengedése: **tartozásátvállalás** (a jogosult beleegyezése szükséges)

VI. 5. A SZERZŐDÉSI JOGVISZONY ELEMEI

tárgya

- közvetlen: a **szolgáltatás**
- közvetett: a **dolog**

a **szolgáltatások** felosztása

- tevőleges – nem tevőleges (pozitív – passzív magatartás)
- egyszeri, tartós, visszatérően teljesítendő (pl: vételár megfizetése, megbízás teljesítése, bérleti díj fizetése)
- személyhez kötött – forgalmi jellegű (pl: megbízás, adásvétel)
- egyedi – fajlagos – zártfajú (egyedileg meghatározott [festmény], fajta+mennyiség szerint meghatározott [pénztartozás], fajlagos szolgáltatás szűkítésével meghatározott [származási hely, gyártási idő, pl: saját mezőgazdasági termény, állat])
- osztható – oszthatatlan (nem fizikailag, hanem jogilag)
- vagylagos (a kötelezett választási lehetősége: esedékességkor a szerződésben rögzített szolgáltatások közül melyikkel teljesít)
- fő- és mellékszolgáltatás (a szerződés fogalmi lényegét adó kötelezettség, vagy a szerződés teljesítését elősegítő illetve kiegészítő kötelezettség)
 - pénzbeli szolgáltatások!

VI. 6. A SZERZŐDÉSI JOGVISZONY ELEMEI

dolog

- birtokba vehető testi tárgy
 - pénz
 - értékpapír
 - dolog módjára hasznosítható természeti erő
 - szellemi alkotás (pl: szabadalom)
 - vagyoni értékű jog (pl: kft-üzletrész)
- forgalomképes, azaz: nem forgalomképtelen (pl: közutak, természetes vizek)

Kérdés

Lehet-e szerződés tárgya olyan dolog, ami még nem létezik?

VI. 7. A SZERZŐDÉSI JOGVISZONY ELEMEI

tartalma

fő- és mellékkötelezettségek, jogosultságok

- főkötelezettségek és jogok: a célzott joghatás kiváltására alkalmasak
- mellékkötelezettségek és jogok: kiegészítik vagy részletezik (szerződési biztosítékok [foglaló] vagy teljesítési feltételek [részletfizetés])

a tartalom meghatározása

- felek
- jogszabály
 - közvetlenül: hatósági eszközökkel (piacgazdaságban: csak kivételes: célja a piac vagy a fogyasztók védelme, pl: kötelező hatósági árszabályozás, kötelező szabványok jogszabályi előírása, agrárpiaci rendtartás)
 - közvetetten: a szerződés „minimális tartalmának” törvényi meghatározása (azok nélkül nincs szerződés)

VII. SZERZŐDÉSÉRTELMEZÉS

két elv:

- **nyilatkozáti elv:** objektív, a másik fél hogyan értelmezheti, általános nyelvi jelentéstartalom
- **akarati elv:** szubjektív, a nyilatkozó fél szándéka, akarata

Ptk: a két elv ötvözése

„A jognyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akarata és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.”

Külföldi elem a szerződés kapcsán - JOGESET

Egy svéd cég hazánkban szeretne egy építési beruhást megvalósítani és a kivitelezési munkálatok elvégzésére szerződne egy magyar vállalkozással.

Milyen nyelven íródjon a szerződés?

I. 1. SZERZŐDÉSKÖTÉS

a szerződéskötés

alapja: az akarategység

Általános mód:

- Ajánlat és annak elfogadása

Speciális mód:

- Reálaktus
- Széleskörű nyilvános ajánlat elfogadásával létrejövő szerződés
- Előszerződés
- Versenytárgyalás
- Általános szerződési feltételek alapján létrejövő szerződés
- Elektronikus szerződéskötés

I. 2. SZERZŐDÉSKÖTÉS

Általános mód: ajánlat és elfogadása

- **ajánlat:** egyoldalú, címzett, a lényeges kérdésekre kiterjedő jognyilatkozat, célja: szerződéses kapcsolatba lépés
- **ajánlati kötöttség:** aki ajánlatot tesz, nyilatkozatához kötve marad: nem léphet vissza, nem módosíthat; de visszavonhatja
 - tartamát maga az ajánlattevő határozza meg
 - ha nem határozza meg
 - jelenlevők között azonnal megszűnik
 - távollevők között annak az időnek az elteltével, amelyen belül az ajánlattevő - az ajánlatban megjelölt szolgáltatás jellegére és az ajánlat megtételének módjára tekintettel - a válasz megérkezését rendes körülmények között várhatta;
 - a másik fél általi visszautasítással
- **az ajánlat elfogadása:** az ajánlattal való egyetértést kifejező jognyilatkozattal
- **felhívás ajánlattételre:** ha az ajánlat nem tartalmaz minden lényeges elemet
- **a szerződés**
 - létrejön: az ajánlat változatlan tartalommal történő elfogadásával
 - nem (minden esetben) jön létre, ha az elfogadás
 - az ajánlati idő leteltét követően érkezik meg
 - megváltoztatott tartalommal érkezik meg (ez új ajánlat)

I. 2. SZERZŐDÉSKÖTÉS

Speciális mód:

- **Reálaktus:** mindkét fél ráutaló magatartásával fejezi ki a joghatás kiváltására irányuló szándékát.
- **Széleskörű nyilvános ajánlat elfogadása:** a tájékoztatások nyilvánosak, teljes körűek, hiteles és friss adatokat kell tartalamzniuk.

I. 3. SZERZŐDÉSKÖTÉS

szerződéskötési kötelezettség, előszerződés szerződéskötési kötelezettség

főszabály: szerződési szabadság

kivétel: szerződéskötési kötelezettség

89 előtt: gyakori

egyes termékek központi gazdálkodása

kötelező kontingensek

89 után: kivételes

közszolgáltatásoknál

speciális közérdek érvényesítése érdekében: fogyasztóvédelem,
piacvédelem

lényege

az ügyfél (jogosult) felhívja a kötelezettet

az 30 napon belül ajánlatot tesz

ha a kötelezett indokolatlanul elzárkózik a szerződéskötéstől:
jogosult bírósághoz fordulhat, amely létrehozhatja a szerződést

I. 4. SZERZŐDÉSKÖTÉS

előszerződés

- szerződéskötési kötelezettség a felek megállapodása alapján: piacszervező intézmény
- szerződés arra nézve, hogy a felek egy későbbi időpontban szerződést fognak kötni
- előszerződés alapján: követelhető a szerződés megkötése, a körülírt tartalommal
- pl:
 - hitelszerződés
 - szindikátusi szerződés
 - keretszerződés (az új szerződés megkötése után is hatályban marad és segíti az együttműködést)

I. 5. SZERZŐDÉSKÖTÉS

szerződéskötés versenyeztetési eljárás során

ilyen értelmű ajánlati felhívás esetén

- a felhívást tevő felet szerződéskötési kötelezettség terheli
- a meghatározott követelményeknek megfelelő legkedvezőbb ajánlat tevőjével szemben

a szerződés megkötését akkor tagadhatja meg, ha a felhívásban ezt a jogot kikötötte

a felhívás visszavonható, de csak a benne megjelölt határidő lejártáig

„Take it or leave it!“

I. 6. SZERZŐDÉSKÖTÉS

általános szerződési feltételek (blankettaszerződés)

- a múltban: a szerződéskötés individuális modellje
- manapság: igény a tömeges-standardizált szerződéskötésre
általános szerződési feltételek, blankettaszerződés
- cél:
 - gyorsaság: a szerződéskötés megkönnyítése
 - szakszerűség: az adott szakma szakmai sajátosságainak összefoglalása
- jellemzői:
 - nincs lehetőség kölcsönös konszenzus kialakítására, mert
 - a feltételeket a szolgáltató dolgozza ki, következésképp
 - a gyengébb fél jogvédelméről a jogalkotó kell gondoskodjék

I. 7. SZERZŐDÉSKÖTÉS

elektronikus úton történő szerződéskötés

- online szerződés esetén az **elektronikus utat biztosító felet**
- ■ a szerződéskötésre vonatkozó jognyilatkozatok megtételét megelőzően
- ■ széleskörű tájékoztatási kötelezettség terheli
- ■ a szerződési feltételeket meghatározott, azok elmentését biztosító módon kell közzétennie
- ■ az adatbeviteli hibák kijavítására megfelelő eszközöket kell biztosítania
- ■ **létrejöttének jellemzői:**
- ■ az elektronikus úton tett szerződési jognyilatkozat akkor válik hatályossá, amikor a másik fél számára hozzáférhetővé válik
- ■ az elektronikus utat biztosító fél köteles a másik fél szerződési jognyilatkozatának megérkezését elektronikus úton késedelem nélkül visszaigazolni
- ■ ha a visszaigazolás a másik félhez nem érkezik meg késedelem nélkül, a fél mentesül az ajánlati kötöttség alól, és nem kötelezhető a szerződés teljesítésére

Kérdés

Írásbeli szerződés-e az e-mailben kötött szerződés?

I. 7. SZERZŐDÉSKÖTÉS

elektronikus úton történő szerződéskötés

- Érintőképernyő használatával aláírt szerződések (*eIDAS rendelet*)
- Minősített vagy fokozott biztonságú elektronikus aláírás
- AVDH szolgáltatás

II. 1. A SZERZŐDÉS HATÁLYA ÉS ÉRVÉNYESSÉGE

Nem létező – Érvénytelen - Hatálytalan

II. 1. A SZERZŐDÉS HATÁLYA ÉS ÉRVÉNYESSÉGE/ÉRVÉNYTELENSÉGE

hatály/hatálytalanság

■ **hatály:** érvényesség + alkalmazhatóság

■ időbeli

■ személyi

■ területi

■ **hatálytalanság:** a szerződés érvényes, de még vagy már nem áll be a joghatása, pl.: a szerződéshez harmadik személy beleegyezése vagy a hatóság jóváhagyása hiányzik

■ általános: mindenkivel szemben

■ relatív: csak meghatározott személyekkel szemben: csak azok igényérvényesítését zárja ki

II. 2. A SZERZŐDÉS HATÁLYA ÉS ÉRVÉNYESSÉGE/ÉRVÉNYTELENSÉGE

érvényesség/érvénytelenség

- **érvényesség:** hibátlanság
- **érvénytelenség:** hibás jelleg
 - fogyatékoság: alkalmatlanság a célzott joghatás kiváltására
 - „látszatszerződés”: valójában nem is létezik
- két alakzata:
 - semmisség: feltétlen érvénytelenség
 - megtámadhatóság: feltételes érvénytelenség
- a hiba oka:
 - a felek akaratában
 - az akarat kinyilvánításában
 - a célzott joghatásban

II. 3. A SZERZŐDÉS HATÁLYA ÉS ÉRVÉNYESSÉGE/ÉRVÉNYTELENSÉGE

	SEMMISSÉG	MEGTÁMAD HATÓSÁG
AKARATI HIBÁK	• cselekvőképtelenség, korlátozott cselekvőképesség • kényszer • színlelt szerződés	• tévedés • megtévesztés • jogellenes fenyegetés
NYILATKOZATI HIBÁK	• alaki hiba • álképviselés	-----
A JOGHATÁS HIBÁI	• tilos (jogszabályba ütköző, vagy jogszabály megkerülésével kötött) • jóerkölcsbe ütköző • uzsorás • lehetetlen • fogyasztói jogot csorbító feltétel	• feltűnő értékaránytalanság • tisztességtelen szerződési feltétel

Kérdés

Érvényes-e az a szerződés, amiben az egyik fél arra vállalkozik, hogy agyátültetést végez egy betegen?

II. 3. A SZERZŐDÉS HATÁLYA ÉS ÉRVÉNYESSÉGE/ÉRVÉNYTELENSÉGE

	SEMMISSÉG	MEGTÁMADHATÓSÁG
Határidő	Bármikor lehet rá hivatkozni	A szerződés megkötésétől számított egy éven belül
Ki hivatkozhat rá?	Akinek jogi érdeke fűződik hozzá vagy akit törvény erre feljogosít	Sérelmet szenvedett fél és akinek jogi érdeke fűződik hozzá
Bíróság hivatalból észleli?	Igen	Nem

II. 6. A SZERZŐDÉS HATÁLYA ÉS ÉRVÉNYESSÉGE/ÉRVÉNYTELENSÉGE

az érvénytelenség jogkövetkezményei: „in integrum restitutio”

a szerződéskötés előtti eredeti állapot visszaállítása (mintha a szerződés létre sem jött volna)

- ha van rá lehetőség (pl. adásvétel: dolog és pénz vissza)

- ha nincs rá lehetőség (pl. bérlet), a bíróság a szerződést határozatáig hatályossá nyilváníthatja

- a teljesített szolgáltatásokért az ellenszolgáltatásokat teljesíteni kell

- a feleknek el kell számolniuk egymással

ha a szerződés érvényessége – a hiba orvoslásával – helyreállítható, a bíróság – az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével – szerződést érvényessé nyilvánítja

III. 1. SZERZŐDÉSI MELLÉKKIKÖTÉSEK: MEGERŐSÍTÉS ÉS BIZTOSÍTÁS

a szerződés teljesítése

- a felek érdeke
- állami kényszereszközök is
- + **egyéb eszközök**: a jogosult esélyének növelésére, hogy kielégüljön a szerződési érdeke két veszély
- a teljesítési készség hiánya (nem akar teljesíteni): a szerződés **megerősítése**
- a teljesítőképeség hiánya (nem tud teljesíteni): a szerződés **biztosítása**

III. 2. SZERZŐDÉSI MELLÉKKIKÖTÉSEK: MEGERŐSÍTÉS ÉS BIZTOSÍTÁS

a szerződés **megerősítése**

- **szankciók** bekapcsolása
 - foglaló
 - kötbér
 - jogvesztés kikötése
 - tulajdonjog-fenntartás
- a kötelezettség fennállásának **vitathatatlaná tétéle**
 - tartozáselismerés

III. 3. SZERZŐDÉSI MELLÉKKIKÖTÉSEK: MEGERŐSÍTÉS ÉS BIZTOSÍTÁS

a szerződési érdek kielégülésének **biztosítása**

■ **dologi** biztosíték

■ **zálogjog** (kézi, követelésen és más jogokon, jelzálogjog, keretbiztosítéki zálogjog)

■ óvadék

■ **személyi** biztosíték

■ kezesség

■ bankgarancia

**Köszönöm a
figyelmet!**

BME
Gazdaság- és
Társadalomtudományi Kar